

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 1.50. Uradni razglas, poslano ter notice isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Iz konstituante.

Ljubljansko gledališče. — Afera na posestvu Belje.

Sobotno sejo ustavotvorne skupščine je otvoril dr. Ribar ob 17. Pred prehodom je bila med drugim stavljena tudi interpelacija poslanca Milana Lazarevića iz Srbije na notranjega in prosvetnega ministra o dogodku, ki se je pripetil v ljubljanskem gledališču dne 16. aprila. Z ozirom na to interpelacijo je g. minister prosvete takoj odposlal v Ljubljano svojega odposlanca, da zadevo preišče.

Na dnevnem redu je bila interpelacija na finančnega ministra o dohodkih državnega posestva Belje v Baranji. Finančni minister Kurmandi je podal sledečo izjavo:

Zemljiško posestvo Belje ni bilo dano v zakup kmetom, ker so kmetje zahtevali, naj se to posestvo razdeli med nje, ne pa naj se da v najem. Po členu 6. pravilnika o postopanju s posestvi v zmislu določil z ozirom na agrarno reformo, se more razdeliti posestvo tedaj, če se je poprej izvršila razdelitev velikih zasebnih posestev. Ta posestva pa še niso razdeljena. Vendar se je dobrovoljcem od 15. decembra 1920 pa do danes odstopilo že kakih 70 juter zemlje. Od veleposestva Belje bo pripadla petina Madžarski, nam pa bo pripadlo 90.000 juter zemlje, ki predstavlja najpopolnejši tip urejenega gospodarstva. Vrednost tega posestva se je leta 1914. cenila na 160 milijonov zlatih kron, kar predstavlja danes vrednost ene milijarde dinarjev. Če bi se to posestvo racionalno obdelavalo, bi neslo vsako leto do 50 milijonov dinarjev dohodkov. Letos pa pričakujejo od tega posestva samo 6 milijonov dinarjev. Vzrok takemu stanju je slaba uprava. Čeprav nam je grof Bobrinski za aneksije napravil velike usluge, vendar meni minister, da vseeno ni bilo prav, da je bil imenovan za ravnatelja tega posestva, ker nima dovolj znanja. Od 99 njegovih uradnikov je 81 Madžarov, trije Čehi, en Nemec

in samo 14 Srbov in Hrvatov. Večina teh uradnikov ne zna našega jezika, in obedve leti do danes so delali samo za propad tega posestva. Nato čita poročilo nadzornika Matkovića, nakar odgovori tudi na interpelacijo poslanca Segvića, katero je podpisalo še 15 drugih poslancev. Čeprav poslanec Segvić ni bil navzočen, vendar je minister smatral, da mora odgovoriti na interpelacijo, v kateri se očita nadzorniku Sekiću nasilje. Nadzornik Sekić spada po njegovem mnenju pred sodišče, on pa kot minister se ne more umešavati v sodne zadeve. Glede tega ne bo podal nobene izjave, dokler ne bo imel pred seboj akta sodne preiskave. Popraviti pa mora neke druge netočnosti v interpelaciji in pravi, da tista dekleta, ki so storila v interpelaciji omenjeno delo, niso niti tako revna, niti tako naivna, kar se vidi iz tega, da so nekajkrat prestopile madžarske meje brez dokumentov in vršile špionažo, nato pa so nekemu uradniku ponujale 100.000 kron, če jih izpusti iz zapora. Glede ostalih treh ravnateljev izjavlja, da so vršili svojo službo nekorektno in da so zlorabljali svojo oblast. Nato pa pokara poslanca Segvića, ker je v svoji interpelaciji grdil našo državo.

Za njim so govorili glede interpelacije poslanci Mihaldžić, Sečurov, Divac in Benin. Zadnja dva sta zahtevala, naj se posestvo Belje razdeli med uboge poljedelce, ker ima država itak tako malo koristi od njega. Poslanec Mihaldžić je predlagal, naj se sestavi parlamentarna enketa, ki bo preiskala vso stvar.

Nove občinske volitve v Srbiji.

Poslanec Miletić in drugi pa so zahtevali od notranjega ministra, naj razpiše nove občinske volitve v Srbiji. Minister je pristal na to, in izjavil, da se bodo te volitve vršile takoj, ko bo končano delo za ustavo. Seja je bila končana ob 20.20. Prihodnja seja bo v torek ob šestnajstih z dnevnim redom: Začetek specialne debate o načrtu ustave.

kov v Gornji Šleziji: Poljska vlada je odklonila odgovornost za te dogodke in on je bil prisiljen, da smatra to izjavo kot izraz njenega resničnega mnenja. Dejstvo, da so Poljaki tvažali orožje in da so častniki prestopali mejo, skoro onemogoča ne misliti na to, da odklonitve odgovornosti ni tolmačiti nič drugače, kakor le v dobesednem pomenu. Opozorja Poljake na vzgled Italije povodom njene akcije proti D'Annunziu na Reki. Najvišji interes zaveznikov stremi za tem, da se izvršuje versailleska mirovna pogodba. Prihodnost je temna in negotova. Edino kar more reči v naprej, je, da bo z ozirom na versailleske mirovne pogodbe odločala manj sila, kakor čas in krediti Nemčiji ter podpis njenih obveznosti.

Vprašanje carinske meje v Porenju.

LDU. Pariz, 14. maja. Agence Havas poroča: Dopisnik Reuterjevega urada javlja, da britanska vlada zagovarja ukinjenje carinske meje v Porenju in izpraznitve Düsselendorfa, Duisburga in Rurta. Diplomatski sodnik Agence Havas poroča, da se francoska vlada odločno zavzema za ravnanje po odredbah, skupno sklenjenih na londonski konferenci meseca marca, in da je o tem obvestila britansko vlado.

LDU. Nauen, 14. maja. Češkoslovaški poslanik v Berlinu mini-

ster Tusar je izjavil zastopnikom tiska, da je vsako sodelovanje Češkoslovaške, pri katerikoli vojaški akciji proti Nemčiji popolnoma izključeno.

LDU Bern, 13. maja. Zvezni svet je sklenil na podlagi dospele note, s katero je Francija odgovorila, nadaljevati s to državo pogajanja glede vprašanja con. Francija se tedaj odpoveduje radi energičnega nastopa švicarske vlade o smeri, da bi rešila vprašanje con s neposrednim in enostranskim aktom.

Demokratizacija Rusije.

V Rusiji je vladal pod sovjetsko vlado najhujši diktat in teror, ki ne najde primere v zgodovini. Duša tega organiziranega terorja je bil Trockij, dočim je Lenin uvidevnejši in že zdavnaj prepričan, da je vladanje brez ljudstva, zlasti v ogromni državi kakršna je sovjetska zvezna republika, trajno nemogoče. Nasprotje med Trockijem in Leninom obstoja že dalje časa in je Trockij sedaj, ko je Leninovo načelo zmagovalo, podal svojo demisijsko.

Znamenita sta zlasti dva ukaza. Prvi dovoljuje kmetiškim zadrugam svobodno gospodarsko delovanje, kar je bilo prej strogo prepovedano, ker je sovjetska vlada smatrala, da so te zadruge »skrivališča« socialnih revolucionarjev. Drugi ukaz se tiče omejevanja delavčeve svobode. Po ukazu sovjetske vlade delavec ni smel menjati službe, marveč je moral ostati v isti službi, dokler ni dobil dovoljenja od oblasti. Ta ukaz je sedaj preklinal in delavci gredo zopet lahko svobodno za delom, kakor jim to ugaja.

Oba ukaza pomenita dolg, težak preporod v notranjosti Rusije, ki je prebolela daljšo, jako nevarno krizo. Glad in pomanjkanje živil in kuriva po mestih in nezadovoljnost med kmeti je povzročila mnogo stank in nemirov, ki so dosegli svoj vrhunec v kronstadtskem uporu. Vsi ti dogodki so prisilili sovjetsko vlado, da je vlada jela na celi črti popuščati.

Najprej je otvorila vrata tujemu kapitalu, ker sama ne more dvigniti industrije. Izročila mu je tovarne. Odpravo blokade je dosegla s tem, da je sklenila s Poljsko neugoden mir ter obljubila, da opusti protian- gleško revolucionarno propagando v Srednji Aziji. In sedaj nudi sovjetska Rusija, da da najvažnejšo industrijo v zakup, kar je morala industrijske izdelke odkupiti z rudniki in gozdovi. Pogaja se za oddajo v zakup tujcem glede dolskih rudnikov, plavžev v Uralu in petrolejskih vrelcev v Baku, dasi je ta industrija temelj ruskega narodnega gospodarstva.

Par števil k strokovnemu gibanju v Avstriji.

»Arbeiter Zeitung« priobčuje članek, iz katerega je po obračunskem poročilu strokovne komisije razvidno, da misel strokovne organizacije v avstrijski republiki neprestano napreduje. Od leta 1913, ko je bilo 378.382 rednih članov (N. B. v celi stari Avstriji!), je število za samo avstrijsko republiko naraslo na 772.585 rednih članov, torej prirastek za 439.000! Ker je pa kot rednega člana smatrali tistega, ki je plačeval tedenski prispevek najmanj 52 tednov, je jasno, da je ta silajna armada večja za desetisoče. Tej grozni sili se je pač težko uprati, zato je sedaj jasno, čemu ni položaj nemškoavstrijskega delavca tisočkrat slabši, kot je v resnici, dasi je država sama na sebi popolnoma skrahirana, jasno postane vsakemu, zakaj je danes v celi Nemški Avstriji samo 16—17.000 nezaposelencev, dasi jih šteje kaka druga, go-

spodarsko neprimerno močnejša država, n. pr. Anglija, na milijone, kar sploh ne stoji v nobenem logičnem razmerju s številom v Avstriji. Večkrat bereš v kakem meščanskem listu trditve, da delavec, čim bolj je organiziran, tem manj producira. Dejstvo pa je to, da je v Nemški Avstriji n. pr. premožovna produkcija v letu 1919. znašala 20.972.450 meterskih stotov, a je leta 1920. poskočila na 25.327.543 meterskih stotov. Seveda je razloček ta, da organiziran delavec ne dela v taki meri za kapitalistov žep, kakor razredno zavedni in neorganizirani, temveč ima od svojega dela nekaj več koristi, ne glede na to, da se s pomočjo vsakega novega organiziranega člana bolj in bolj približuje čas, ki bo delavstvu v rešitev. Pozabiti ne smemo niti tega, da so si vzele avstrijske strokovne organizacije kot nalogo, da v čim večji me-

Boj za gornješlezjsko industrijo.

Poljska vlada v zadregi.

LDU. Varšava, 15. maja. »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja proklamacijo, ki jo je izdal »Ostmarkverein« proti Poljakom. Proklamacija je podpisal maršal Mackensen.

LDU. Varšava, 15. maja. »Rote Fahne« objavlja dokumente nemškega ministrstva, ki se nanašajo na pošiljanje municije, orožja in častnikov na plebiscitno ozemlje Gorenje Šlezije in na dnevni ukaz četam z dne

20. novembra 1920, ki jim dovoljuje prehod preko poljske meje, ako Poljska ne bi respektirala gorenješlezjske meje. Vojni minister trdi, da so dokumenti falsificirani in je zapretil listu zaradi objave teh dokumentov s procesom zaradi veleizdaje.

LDU. London, 14. maja. Tekom svojega govora v spodnji zbornici je Lloyd George izjavil glede postopanja poljske vlade napram dogod-

LISTEK.

Bernislav Nušič:

Rejenček.

Preložil Cvetko Golar.

»Ah, kako je Bog včasih neusmiljen,« vzdihne gospa Bosiljka.

»In surov!« doda gospod Sima bolno, kot da bi hotel reči, da je uprav on tisti, ki se ima nad Bogom pritoževati.

»Da,« doda gospa Bosiljka s sočutnim glasom.

»Torej,« nadaljuje gospod Sima, »kot stvari stoji, z drugimi besedami, napram dejstvu midva nimava dece.«

»Nimava,« potrdi odločno gospa Bosiljka to tako enostavno resnico.

»Pa kaj misliš, ako bi tega otroka, ki ga nama je sam Bog postavil pred vrata, vzela za svojega in ga odgojila?«

Gospa Bosiljka najprej resno premisli tako važni predlog in se obrne nato z vprašanjem na svojega soproga:

»Najprej mi reci, ali si gotov, da ne bova imela dece?« to vprašanje je izrekla z glasom, s katerim bi na primer upnik zaklical v obupu svojemu dolžniku: »Ali v resnici ne mislite plačati dolga?«

Gospod Sima pogleda najprej Nedeljka s pogledom, s katerim pogleda človek izplačano menico, zmigne z rameni in se skliče zopet na »stvari, kakor so« in na Boga in njegov prst.

Ker se gospa Bosiljka ni mogla mnogo nasloniti na božji prst, sprevidi tudi sama, da se je treba odločiti.

»Pa dobro, Sima,« reče, »ali premisliva vse to resno in zrelo. Tega otroka treba vzrediti, vzgojiti, izobraziti.«

»Pa da,« doda gospod Sima.

»Pa zakaj bi se midva mučila, ko lahko vzameva za svojega otroka, ki je že vzrejen, vzgojen in izobražen.«

»Kako to misliš?«

»I, tako; zakaj ne bi na primer vzela za svojega moje mlajše sestre?«

Osemnajst let že ima in je vzrejena, vzgojena in izobražena.«

Gospod Sima osupne nad tem predlogom. On je že imel eno vsakino v hiši, tisto, ki mu je pripadla kot dota in zdaj bi na ženin predlog moral vzprejeti še drugo vsakino in jo vzeti za svojo. Napolniti hišo s vsakinjami ne bi pomenilo nič drugega kakor odpreti penzionat, v katerem bi se vzgajale vsakinke na njegove stroške. Ta misel ga je prestrašila, in že je videl sebe kot upravnika penzionata. Videl je v vsaki sobi klavir, a pri klavirju učitelja muzike, videl je polno hišo šivilj, snubcev, pismonoš, videl je mize, kanapeje, minderluke, polne not in modnih žurnalov, videl je vse-mogoče stene, preplezene z razglednicami, videl je, kamorkoli se je obrnil, fotografije, posušeno cvetje, pahljače, albume, na katerih je stalo zapisano »Poesie«, videl je tudi svojo mizo polno računov raznih krojačic, fotografov in slaščičarjev in nazadnje je videl v tej gomili vsega in vsakojakega, svojo taščo vsaki dan v hiši, kako daje nasvete svoji deci,

a njemu predbacuje, da jih ne vodi dosti v družbe ali ne vabi družb v svojo hišo, ter da devojke vidijo malo sveta.

Pred to sliko, ki mu kot mrzel vihar preleti skozi dušo in zasije pred očmi, zadrti Sima Nedeljko- vič in v hipu je bil gotov njegov sklep. Mnogo prej bi se bil odločil, da gre dan in noč po ulici in pobira odvrgene otroke in naj jih unagari nabere polno hišo, kakor pa da bi napravil v svoji hiši penzionat vsakinke.

Drugi srečen svet zbira pošne marke, razglednice, star denar in sploh take drobne stvari, njemu pa je ostalo, da zbira ali najdenčke, ali pa vsakinke. Ali v istem trenutku, ko je že bil zinil, da pove svoj sklep, pade mu mračna misel na pamet. Ta misel mu pade v dušo, in on napravi glupo lice kot človek, kateremu je šele danes padlo na pamet, da je bil včeraj zadnji dan plačati menjico.

In glejte, kaj mu je padlo na pamet: »Ako najdenčka obrzi v svoji hiši, kakor je v prvem trenutku

vsled svojega mehkega srca nasvetoval ženi — ali bo Elza mirovala? Bilo je zanjo brez uspeha, da je potaknila otroka in pisala pismo njegovi ženi, ali se ne bo zdaj, ko je otrok že v hiši, pojavila nekega dne in rekla njegovi ženi:

»Gospa, tega otroka vaš mož ni zato vzel za svojega, ker ima mehko srce, temveč zato, ker je njegov oče.«

In potem, ako bi se to tudi ne zgodilo, ali ni Elza mati, ali ni ona istotako roditelj tega otroka, kakor je tudi on. Ali ji ne bo lepega dne prekipelo materinsko srce in bo zaželela videti in objeti svojega otroka! In nekega dne na primer — vse to je gospod Sima videl v duhu — se sprehaja z gospo Bosiljko po Kalmegdanu, a pred njim pelje mala deklica voziček, v katerem gruli najdenček, oblečen v beli krep, pokrit s svileno haljico, a v ročicah ima ropotiljico od panjamske slame, a v ustih mu tiči pajac od gumija, kateremu je že odgriznil glavo. (Dolge prih.)

ri podpirajo nezaposleno delavstvo, za kar se mora na drugi strani poboriti in se tudi briga država sama. Med drugimi uspehi, ki so jih strokovne organizacije izvajale, je gotovo najvažnejša ustanovitev obratnih svetov, toliko obsevnih obratnih svetov, v katerih delovanje pa so se v Nemški Avstriji polagoma že zviševali in se jim podjetniki bolj in bolj udajajo — ne preostane jim pač drugega. Veliko zaslug so si avstrijske strokovne organizacije pridobile tudi s svojim delovanjem, za utrditev mednarodnih proletarskih odnosov. Tako je res veselje, če pogleda človek na uspehe množičnega gibanja v bratskem avstrijskem proletariatu. Vse, kar danes posedujejo sodrugi v Avstriji, so ustvarili s težkim trudom iz nič — živ dokaz, da se mora posrečiti isto delavstvu v vseh državah, če le hoče, in tudi — nam.

Politične vesti.

+ K ptujski županski volitvi. Sino kričanje vlada v taboru slovenskih nacionalistov, češ, da je ptujski župan Lozinek prošni nemur. Kakor pa poroča mariborska »Volksstimme«, so ptujski nemškutarji peka Lozinška naravnost bojkotirali in posvali z vindišer. Sedaj ga pa demokrati in drugi slovenski nacionalci psujejo z nemčurjem, čeprav so Lozinška sami vabili, naj kandidira na njihovi listi. Če bi bil sprejel ponudbo, bi bil največji narodnjak, tako pa ni. To nam najbolje dokazuje, kakšna resnost je pripisovati kričanju demokratskih in nacionalističnih listov.

+ Dementi. Presbiero je pooblaščen izjaviti: Vesti, ki se širijo v bolgarskih novlinah, da hoče naša država zasesti Bolgarijo, so tendenciozne in popolnoma brez vsake podlage.

+ V Kamniku je izvoljen županom demokrat R. Rihard Karba.

+ Belgijski konzulat v Sarajevu. Iz »Službenega lista« je razvidno, da se odpravi v Sarajevu častni konzulat belgijske države.

+ Volilna agitacija italijanskih fašistov med istrskimi hrvaškimi kmeti je bila krvava. Fašisti, ki so prišli iz Trsta, so morali s pobitimi glavami tja, od koder so prišli. V italijanskih mestih so se fašisti pri agitaciji prav tako krvavo spoprijeli s socialisti.

+ Boj angleških rudarjev. Izvrševalni odbor železniških in transportnih delavcev je sprejel resolucijo, ki se glasi: Ko smo se odločili, da poostimo zaporo v uvozu premoga, opozarjamo holandske in francoske transportne delavce na resolucijo, ki jo je sklenila mednarodna zveza transportnih delavcev na ženevskem kongresu, po kateri se proglasa nad Anglijo premogovna blokada. Zahtevamo, da se tej ženevski resoluciji priporočimo do popolne moči.

+ Moskovski svetovi sestoji iz 1115 članov. Po strankah so razdeljeni takole: Komunistov 75%, nadstrankarskih 23%, menševikov in socialistov revolucionarjev 2 odstotka.

Poštne pristojbine.

Prejeli smo: Niti se ne spominjam več, kolikrat je pošto ministristvo že zvišalo poštne, telefonske in brozovne pristojbine. S 1. majem pa jih je pošto ministristvo zopet znatno povišalo. To neposredno zviševanje poštinih pristojbin je zelo nesmiselno. Poštni minister ni prav nič pomislil, da se bodo ljudje ne-le omejili v pisanju pism in dopisnic, temveč da bodo to zvišanje pristojbin predvsem občutili trgovci in podjetniki, ki se v korespondenci ne morejo omejevati! Ponovno zvišanje poštinih pristojbin ni nič drugega, kakor novo breme za konsumente, za delavsko ljudstvo; kajti trgovci si bo izdatke za poštni promet krili v cenah svojega blaga! Taka poviševanja pristojbin torej delujejo zoper padanje cen, otežkočajo živahnost prometa, in so prav tako breme za kulturni razmah, za časnikarstvo, razširjanje knjig itd. V Albaniji seveda ljudje ne bodo čutili teh novih bremen, ker je tam toliko in toliko analfabetov! Mi pa v Sloveniji to breme presneto občutimo, kakor tudi davek na razne kulturne prireditve! —

Obsojanja vredno je nadalje tudi dejstvo, da je poštni minister na mahi

razveljavil stare znamke, ki jih je gotovo še zelo mnogo ostalo neporabljenih! In to sedaj, ko je papir tako drag, kakor tudi produkcija znamk sama!

Ali meri res vsa brezglava politika naših državnikov na to, da bo smel in mogel le milijonar svobodno počenjati vse, kar se mu bo zljubilo, da bo smel n. pr. samo ta zabavljati in kritizirati, pisati pisma in čitati knjige, revno ljudstvo pa naj bi samo garalo in opravljalo helotske posle?! Ali brezglavim našim državnikom res ni sreča niti toliko mila, da bi vsaj slučajno enkrat kaj pametnega zadeli?!

Dnevne vesti.

Gledališka afera. V soboto je došel v Ljubljano g. Velimir Živojinović, urednik »Misle«, ki je kot odposlanec ministra za prosveto imel nalogo preiskati razmere v gledališču, posebno še z ozirom na zadnje demonstracije. V nedeljo in v ponedeljek je konferiral z glasbeniki in drugimi osebami, da je lahko dobil čim objektivnejšo sliko o razmerah pri ljubljanskem gledališču. Včeraj zvečer se je g. Živojinović zopet odpeljal v Beograd.

Zelo zanimiva sodnijska razprava se vrši danes od 10 ure dalje pred sodiščem v Ljubljani. O. Pesek, lastnik »Jugoslavije« toži odbor ljubljanske sekcije »Jugoslovanskega novinarskega združenja«, radi izseljevanja. Odbor je namreč, ker g. Pesek ni hotel urednika g. S. K. izplačati ob odpuštvu iz službe zakonito določene trimesečne plače kot odpuštnino, proglasil nad dnevnikom »Jugoslavije« delno bojkot. — Zelo čudna je logika narodnih socialcev. Sami ustanavljajo strokovne organizacije, v katere vabijo delavce kot pričke na limanice, obratno pa nastopajo zoper strokovno organizacijo, ki se bojuje samo za zakonito določene pravice svojih članov. Je li to odkritosrčnost?

V zadevi policijskega svetnika doktor Senekoviča v Mariboru smo dobili naslednja pojasnila na dopis v »Napreju« z dne 7. maja 1921: Po aretaciji Gmajnerja in Serneca je prišel k dr. Škarpinu s. Nachtigal in želel intervencijo, ki se je opravila pri svetniku Senekoviču telefonično. Ob tej priliki je dr. Škarpin prošil g. dr. Senekoviča, da dovoli Gmajnarju posebno hrano iz bližnje gostilne ter da se poizvedbe takoj izvrše, ker je Gmajnar bolan. Dr. Senekovič je vse to obljubil. Drugi dan je dr. Škarpin še enkrat vprašal, kako da Gmajnar še ne dobi hrane. Svetnik je odgovoril, da naj Gmajnar ali kdo drugi določi osebo, ki bo nosila hrano, ker policijski uslužbenci za to nimajo časa in tudi niso dolžni to delo opravljati. Dr. Škarpin je to takoj sporočil menda s. Nachtigalu, ki je obljubil, da vse potrebno ukrene. Gmajnar je bil 2. maja ob 13. uri priveden v policijske zapore, 4. maja ob 10. uri pa odveden na policijski komisariat, tam zasilan in nato oddan okrožni sodnji v Mariboru. Sernece je bil aretiran 2. maja ob 10. dop. in 3. maja zasilan pri komisariatu ter nato oddan okrožni sodnji. To poročilo smo pridobili in radi konstatiramo, da doktor Škarpin ni v nikakršni zvezi z dopisom »Iz policijskega pašalika«.

Zglaševanje za civilne oblike. Občinski uradi sprejemajo priglasbe za civilne oblike. Vsak upravičenec — bivši vojak — ki še ni dobil povrnjene svoje civilne oblike, katero je oddal pri nastopu vojaške službe kakoli vojaški oblasti in ki za izgubljeno civilno obliko še ni prejel nadomestne oblike ali tozadevne odškodnine, naj se zglasti v to svrhu pri občinskem uradu svojega bivališča. Za padle in pogrešane naj se zglasti njihovi svojci. Take priglasbe v Ljubljani stanovalci sprejema mestni vojaški urad v Mestnem domu. V to svrhu se določa za one, ki stanujejo v Ljubljani sledeči red. Zglastijo naj se v ponedeljek, 23. maja od črke A—H, v torek 24. maja od I—M, v sredo 25. maja od N—R, v petek 27. maja od S—U, v soboto 28. maja od V—Z. Da ne bo prevelikega navala, se je tega reda držati. Poznejši priglasitve se pa sploh ne bodo vpoštevali. Izrečno se pa poudarja, da oni, ki so prišli od vojakov domov, v kakršnikoli obliki in so to oblike ponosili ali vrgli proč, torej ki ne morejo dokazati, da so vojaško obliko vrnil katerikoli vojaški upravi, nimajo sedaj nikake pravice do kake oblike. Dotični naj opusti trud za priglasitev, ker bi s tem tratil le čas sebi in uradom. Vsaka tozadevna zloraba se bo pa zasledovala sodnijskim potom.

Nov list bodo začeli izdajati klerikalci v Novem mestu pod naslovom »Sedanost«.

Nov ruski list v Jugoslaviji. V Beogradu je začela izhajati ruska revija »Nacionalna Rusija«, katero izdajajo kontrarevolucionarji in ruski caristi.

Letoviška stanovanja. Ker število povpraševanj za letovišča v Sloveniji že sedaj izredno narašča, se vabijo vsi imetelji vil, hotelov, gostiln in zasebnih stanovanj, ki imajo sobe in rodbinska stanovanja za letoviščarje na razpolago, da čimprej javljajo število sob in postelj ter cene za stanovanje in odatno prehrano generalnemu komisariatu za turistični promet v Sloveniji (Tourist-Office) Ljubljana, Dunajska cesta 18. Na to se opozarja vsi zainteresirani, zlasti oni na ozemlju bivše Stajerske in Notranjske.

Poročno zasedanje v Ljubljani se prične 30. t. m.

Ljubljana tragedija. V Ljubljani je v soboto neki Engelbert Svetlin ustrelil v trgovini Jurman svoj zaročenko in jo ranil v bok. Nato je ustrelil sebe in bil takoj mrtev.

Kulturni vestnik.

XIX. Umetnostna razstava pomeni vstop naše upodabljače umetnosti v novo dobo, novo življenje. Najizrazitejša revolucija naraja, ki sta duša tega novega življenja, sta brata Tone in Fr. Kralj. Njihova dela so globoka, polna duševnosti. Tretji glavni zastopnik na razstavi je Fran Tratnik, ki je to pot prvič nastopil z oljnatimi slikami. — Splošno nudi sedanja umetnostna razstava, ki predstavlja vse struje v naši upodabljači umetnosti, velike umetnine, katerih naj nihče ne pozabi si ogledati. Razstava je odprta vsaki dan od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure. In komur to dopušča razmere, naj nikar ne pozabi kupiti katera dela, ki bodo kras njegovemu stanovanju, obenem pa podpre s tem umetnika.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. Drama. Sreda, 18. maja. Navadne človek. Red D. Cetrtak, 19. maja. Bobrov kozuh. Po znižanih cenah. Izven. Petek, 20. maja. Zaprt. Sobota, 21. Elga. Red G. Nedelja, 22. maja. Mrakovi. Izven. Ponedeljek, 23. maja. Elga. Red E. Opera. Sreda, 18. maja. Dalibor. Gostovanje g. Julija Betetta. Red E. Cetrtak, 19. maja. Lepa Vida. Red A. Petek, 20. maja. Carmen. Red A. Sobota, 21. maja. Zaprt. Nedelja, 22. maja. Dalibor. Gostovanje g. Julija Betetta. Red B. Ponedeljek, 23. maja. Zaprt.

Recitalisti večer g. Silvestra Škerla. Literarna sekcija Preporoda v četrtak ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. — Na vzporedi: Župančič (Pesem mladine, Manon Josipa Murina Aleksandrova) in Podbevšek (Črna lili, Čarovnik iz pekla, Električna žoga). — Vstopnina prosta. — Radovoljni prispevki za kritje stroškov se hvaležno sprejemajo.

Gospodarstvo.

— Ljubljanski trg. Mesa in slanine na trgu ne primanjkuje. Goveje meso se plačuje od 28 do 36 K kg po kakovosti. Že sedaj upliva zvišana zunanja temperatura izredno neugodno na kvaliteto mesa vseh vrst. Prekmurska teleta prihajajo pogosto vneta, meso je zelenkaste barve. Ljubljanski mesni trg bo imel brez dvoma letos velike težave vsled pomanjkanja hladilnice in celo primernih ledenic, kar zelo neugodno upliva tudi na ceno, ker se del mesa popolnoma skvari. Mala množina južnega sadija se je pripeljala z avtom v Ljubljano. Vsled težavnega transporta in pomanjkanja blaga v Trstu se je cena oranžam, čebuli in citronam dvignila. Oranže stanejo 4 do 8 K kos, po velikosti. Čežula 12 do 16 K kg. Povpraševanje po južnem sadju iz drugih pokrajin države je veliko. Zelenjave, posebno domače solate je na trgu v izobilju. Dobi se že tudi grah, redkvice in šparglji. Pomanjkanje mleka je občutno. Kvaliteta mleka je vsled tega posebno slaba. Več strank je prodajalo mleko kar z dve tretjini vode. Brezdvoma je izključeno, da bi Ljubljana mogla še nadalje ostati odvisna popolnoma glede kakovosti, kakor tudi glede cene in množine mleka, od današnjega sistema aprovizacije z mlekom. Mlečna higijena je pri nas še daleko prema-

lo razvita, razvijati se pa more le, ako se naslanja na velike mlekarne, katerim mora biti zagotovljen konsum mest. Upliv na producenta kakor konsumenta postane ugoden, ker konsument dobiva iz mlekarne izvrstno, polnovredno mleko, producent se pa privadi na produkcijo dobrega mleka, kar ima na živino-rejo najugodnejši upliv.

— Pečunjski rudniki. Repar. komisija je sklenila, da mora prejemati Jugoslavija 54% produkcije premoga od vseh sedmih rudnikov pečunjskega okraja: Pečuh: Vašaš, Sabolč, Somodij, Komlo, Sasvar in Nadj Manjok. To je komisija sklenila na podlagi predvojne procentualne razdelitve premoga iz vseh rudnikov na našem in madžarskem ozemlju. Do sedaj je namreč naša država razpolagala samo s prvimi štiri rudniki, ki so sedaj pod upravo SHS. Ta premog je nujno potreben za vzdrževanje prometa v bližnjih pokrajinah, posebno v Banatu, Bački in Slavoniji.

— Vzorčni vlak na Balkan. Balkanske države so za českoslovaško industrijo najnaravnejši trg. Ravnanstvo Praških vzorčnih veletrgov je sestavilo vsled tega posebni vzorčni vlak obstoječ iz približno 30 vzornih vagonov, v katerih bo razstavljeno večji del vse kar Jugoslavija od inozemskih izdelkov potrebuje. Vzorčni vlak se bo ustavljal v vseh večjih mestih Jugoslavije in sosednih držav, kjer bo ostajal toliko časa, da si bodo zainteresirani lahko blago popolnoma ogledali in oddali ev, tudi svoja naročila. Potovanje bo trajalo najmanj 6 tednov in bo imelo sledečo smer: Jasy, Galac, Bukarešt, preko Donave v Raščuk, Varno, Šumen, Plevno, Zofijo, Plovdiv in dalje v Niš, Skopje, Beograd, Novi Sad, Zagreb, Ljubljana in čez Maribor nazaj na Česko. Vzorčni vlak bo vseboval vzorce blaga, ki se na Balkanu najbolj potrebujejo, t. i. gospodarske stroje, gospodarska orodja, lokomotive, vagoni, železarske izdelke vsake vrste, porcelan, steklo, steklene izdelke, čevlje, mineralna olja, gume, lanene in tekstilne izdelke itd. Podrobnejše informacije se dobe pri »Upravi vzorčnih veletrgov, Praga I.« Staromestska radnice.

— Zvišanje premogovne produkcije v rudarskem revirju. Če vključimo jame na levem renskem bregu, je znašala v aprilu produkcija 7,61 milijonov ton v 26 dneh nasproti 7,43 milijonov ton v 25 delavnih dnevih meseca marca. Računati je torej z dnevno dosego produkcije za okrog 293.000 ton nasproti doseženim 297.000 tonam v mesecu marcu. V tem času se je stavila dnevna produkcija na 329.000 ton, dočim je v času od 14 do 31. marca. Nazadovanje je torej znašalo okrog 56.000 ton dnevno, ki pa gre na račun nadur in deloma je tudi kot posledica komunističnega puča nastopila manjša produkcija. Celotna produkcija je nazadovala za okrog 36.000 ton dnevno.

Smrtne nezgode v kovinskih rudnikih severno-ameriških.

Poročilo, ki je bilo ravnokar izdano po zveznem rudarskem uradu (United States Bureau of Mines) izkazuje, da je tekom leta 1919 manj ljudi poginilo radi nezgod v kovinskih rudnikih (Metal-mine) kot v bodisikaterem letu, odkar so se začele sestavljati statistike o nezgodah. Ubilih je bilo 468 oseb proti 646 leta 1918, poškodovanih je bilo ljudi 31.506 proti 42.915 leta 1918. Tudi odstotek smrtnih nezgod je najnižji, odkar se vodi statistika v rudarstvu, in odstotek poškodovancev je nižji, kot v vsakem letu po letu 1914. — Število ljudi, zaposlenih v rudarski industriji, je leta 1919 znašalo 145.262, to je 27.344 ali skoraj 20% manj kot leta 1918. Skupni delavni čas za vse nastavitve je odgovarjal 40 milijonov 884.656 moževim delavnim dnevom, kar predstavlja povprečno 281 dni za vsakega zaposlenca. Te številke značilno zmanjšanje 24,7% odnosno 5,4% nasproti prejšnjemu letu. — Za vsakega 1000 mož, zaposlenih tekom delavnega leta, obsegajočega 300 popolnih delavnih dni, je bilo ubitih 3,43 in poškodovanih 231,18. Rudarska industrija tekom leta 1919 je označena po nenavadni depresiji, kajti toliko količine izkopane rude, kolikor število zaposlencev in doba njihove zaposlenosti izkazujejo znatno skrajšanje. Število zaposlencev v bakrenih rudnikih se je znižalo za 20.000 ljudi, v zlatih rudnikih za več ko 11.000 in v železnih rudnikih za okolo 6.000. Število zaposlencev v svinečnih in cinkovih rudnikih v dolini Mississippija je bilo za 1000 manj kot leta 1918, dočim izkazujejo one jame, ki proizvajajo nekovinske rudnine, povisek 1.300 zaposlencev.

Po svetu.

— Zakon o prisilnem starostnem in invalidnem zavarovanju pripravlja ministristvo za socialno skrb v Franciji. Zavarovanje bo obsegalo slučaj bolezni, starosti, brezposelnosti, invaliditete in podobno. Zavarovati se bo morala vsaka oseba, ki ima manj plače kot 10.000 kron. Zakon bo sličen onemu, ki že daljšo dobo velja v Alzaciji.

— Ameriške novice. Kakor poročajo delavski listi, so cene živilom v Ameriki padle za — 1 odstotek, ne pa v tolikšni meri, kakor poročajo ameriški buržoazni listi, ki poročajo to samo zato, da vzbujajo v javnosti mnenje, češ da je potrebno tudi znižanje delavskih mezd. Kapitalistični podjetniki dejansko še vedno znižujejo delavske meze. Ženske delavske organizacije v Ameriki so započele akcijo za določitev minimalnih plač ženskam in nedoletnim. — V zadnjem času so umrli ti-le slovenski rojaki: V Barbertonu: Marija Otoničar, roj. Malnar; v Cudachy: Adam Nataljen; v Leasky v Canadi: Marija Sedlar, doma iz Črnomlja; v Chicagi sta smrtno ponesrečili Janez Kink in Ladislav Konda.

— Za najbolj človeško usmrčevanje smatrajo usmrčenje s plinom. Ta način smrti je sedaj upeljala severnoameriška država Nevada. Obsojenca usmrtilo v posebni celici med spanjem. — To je kultura.

Deželna vlada za Slovenijo. Poverjenišvo za kmetijstvo.

Št. 805. Razglas.

Z razglasom z dne 11. decembra 1918 (U. l. št. XXII.) je odredilo poverjenišvo za kmetijstvo, da so v smislu § 30 rib. zak. za Kranjsko posli ribarskega okrajnega odbora začasno prešli na kmetijsko družbo za Slovenijo.

Slednja sedaj predlaga, da se razreši teh poslov. Vsled tega namerava po podpisano poverjenišvo v smislu § 30 rib. zak. za Kranjsko poveriti te posle, v kolikor se tičejo vodovja na ozemlju bivše Kranjske in do nove definitivne ureditve po novem rib. zakonu, odboru novo ustanovljenega slovenskega ribarskega društva v Ljubljani, ki se je že izrekel pripravljenim za njih prevzem.

Poverjenišvo za kmetijstvo odreja tedaj pismeno glasovanje o tem vprašanju, kakor to določa zgoraj navedeni §. Do glasovanja upravičeni so vsi oni, ki so po § 22 rib. zak. dolžni plačevati revirne takse. Vsakemu samosvojemu oz. zakupnemu okraju pristojni en glas in ima torej vsak plačevalec okrajne takse toliko glasov, kolikor ima samosvojim oz. zakupnim okrajem.

Glasovnice prejmejo upravičenci potom okrajnih političnih oblastev. Glasovnice je primerno izpolniti, podpisati ter do 31. maja t. l. poslati neposredno poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani. Na ovitek (kuvert) je zapisati: »Glasovnica radi poslov ribarskega okr. odbora.«

Skrinili, ki kateremu se vabijo upravičenci, se bo vršil 2. junija t. l. pri podpisnem poverjeništvu v Ljubljani. Poljanska c. 28 (Marijanščice) v knjižnični dvorani (I. nadstropje).

V. Ljubljani, 11. maja 1921.

Vodja:

Dr. Ivan Vrtačnik, l. r.

Slikarski in barbarski pomočniki
dobijo takoj službo proti dobri plači
pri P. DOŠEK, Karlovac.

Veletrgovsko podjetje v Ljubljani
išče za vodjo svojega železninskega oddelka samostojnega, vsestransko naobraženega strokovnjaka. Vstop takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe je nasloviti pod »Železnina« na upravo Bata.

Svoji k svojim! Poslužujte se edinole domačega izdelka

„ZLATOROG-MILO“

kajti to milo prekaša v vsakem oziru sleherno tuje milo.

Glavno zastopstvo prve mariborske tovarne mila, prej C. BROS v Mariboru, za Kranjsko: R. BUNC in drug, Ljubljana, Gosposvetska c. 7.

Tisk „Učiteljske tiskarne v Ljubljani“

Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.

Izdajatelj: Ivan Milnar.